

ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

42

№ 273...

Дата 7. IX. 94

За г-не Урабикова
8. IX. 94г.

бул. Витоша 1а
1000 София, България
тел. (2) 875 513,
803 923
факс (359 2) 876 514

КОНСИТИТУЦИОНЕН СЪД

Вс № 22/кр. 9
Дата 7.09.94г

ДО КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

С Т А Н О В И Щ Е

на ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

по конституционно дело № 9/1994 година

ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Президентът на Република България е отправил на основание чл. 150, ал. 1 във връзка с чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България до Конституционния съд искане за установяване на противоконституционността на чл. 16, ал. 1 от Закона за съдебната власт и на § 11 и 8 от преходните и заключителни разпоредби към същия закон.

I В разпоредбата на чл. 16, ал. 1 от Закона за съдебната власт се предвижда, че Висшият съдебен съвет се състои от двадесет и пет членове - юристи с високи професионални качества, които имат най-малко петнадесет години юридически стаж, от които не по-малко от пет години като съдия, прокурор, следовател или хабилитиран научен работник. Разпоредбата следователно създава ограничението или по-точно забраната за членове на Висшия съдебен съвет да бъдат избирани адвокати, юрисконсулти, нотариуси, съдии изпълнители, макар и да имат повече от петнадесет години юридически стаж, щом като не са заемали въобще или са заемали по-малко от пет години някоя от длъжностите, изброени изчерпателно в чл. 16, ал. 1 от закона.

Разпоредбата явно противоречи на Конституцията

на Република България.

1. С чл. 16, ал. 1 от Закона за съдебната власт се поставя изискване за изборните членове на Висшия съдебен съвет, което не е предвидено в чл. 130, ал. 2 от Конституцията. Според този текст на Конституцията е необходимо и достатъчно изборните членове на Висшия съдебен съвет да бъдат юристи с високи професионални и нравствени качества и с най-малко петнадесетгодишен юридически стаж. След като в Конституцията не се поставя особено изискване относно естеството на този стаж, т.е. относно това на каква длъжност или в какво качество е прекаран този стаж, недопустимо е обикновеният законодател да прокарва различие в тази насока и с оглед на това да установява забрана за определени юристи да бъдат избрани за членове на Висшия съдебен съвет.

2. Установената с чл. 16, ал. 2 от закона за съдебната власт забрана или ограничение противоречи на основния конституционен принцип за равенството на гражданите пред законите, по силата на който не се допускат никакви ограничения на правата.

Ограничението е толкова по-неприемливо, като се има предвид, че по начало изискванията за назначаването на съди прокурори и следователи и за вписване на адвокати в списъците на адвокатските колегии са едни и същи: и едните и другите следва да имат висше юридическо образование, да са преминали успешно законоустановения стаж /било в съда било при адвокат/ и да са придобили юридическа правоспособност след полагане на държавен практико-теоретичен изпит пред комисия, назначена от министъра на правосъдието /чл. 126 от Закона за съдебната власт чл. 3 от Закона за адвокатурата и чл. 165 и 167 от Закона за съдебната власт/.

Прочее предпоставките за придобиването на юридическа правоспособност са едни и същи и за съдии, прокурори, следователи и за адвокати. На тази плоскост следователно ограничението по чл. 16, ал. 1 от Закона за съдебната власт е и недопустимо, и необяснимо.

3. От нравствена гледна точка както съдиите, прокурорите и следователите, така и адвокатите са обвързани от полагането на клетва при първоначалното встъпване в длъжност, респективно при приемането за адвокат, която има идентично съдържание

за едните, и за другите - чл. 107 от Закона за съдебната власт и чл. 7 от Закона за адвокатурата.

4. По силата на чл. 10 от Закона за адвокатурата пред съда, юрисдикциите, административните и други служби в страната адвокатът е приравнен към съдията за дължимото му уважение.

5. Съгласно чл. 25 от Международния пакт за гражданските и политическите права всеки гражданин има правото и възможността, без каквато и да е дискриминация, посочена в чл. 2 от същия пакт, и без неоснователни ограничения, да има достъп при общи условия до държавните служби в своята страна и да взема участие в ръководството на обществените работи. Пактът е ратифициран с указ № 1199 на тогавашния Президиум на Народната събрание от 23 юни 1970 г. и е обнародван в Държавен вестник, бр. 43 от 28 май 1976 г., като е в сила от 1976 г. Съгласно чл. 5, ал. 4 от Конституцията, този пакет е част от вътрешното законодателство и неговите членове имат предимство пред нормите на последното, когато те им противоречат.

6. Всички съдоустройствени закони в миналото / независимо от това дали са били такива на правовата държава при действието на Търновската конституция, или на социалистическата държава/ са приравнявали юридическия стаж на адвокатите към юридическия стаж на съдии и прокурори за заемане на длъжности в съдебното ведомство.

7. Не на последно място трябва да подчертаем, че Конституционният съд на Република България с решението си № 3 от 3 април 1992 г. по конституционно дело № 30/1991 г. е изтъквал разпоредбата на чл. 130, ал. 2 от Конституцията в смисъл, че употребеното в нея понятие "юристи" обхваща всички юристи, включително адвокати. Изводът е, че установяването на забната за избор на адвокати за членове на Висшия съдебен съвет е противоконституционно.

8. А колкото се отнася до съображението, че действащи адвокати, които са членове на Висшия съдебен съвет, могат да оказват въздействие по свои дела върху съдии, прокурори и следователи, то е направо обидно за честта и достойнството, както на едните така и на другите, особено като се има предвид основното изискване за високи нравствени качества на членовете на Висшия съдебен съвет и на длъжностните лица в съдебното ведомство.

II. Според § 11 от преходните и заключителни разпоредби към Закона за съдебната власт членовете на Висшия съдебен съвет се избират в едномесечен срок от влизането на закона в сила.

В държавата ни е избран и действа Висш съдебен съвет в съгласие с изискванията на чл. 130 от Конституцията. Никъде не е предвидено, че така избраният Висш съдебен съвет ще преустанови своите функции по силата на новия закон за съдебната власт. В самия него не се съдържа подобна преходна разпоредба. Тя впрочем би била и противоконституционна.

А мандатът на изборните членове на Висшия съдебен съвет е петгодишен съгласно чл. 130, ал. 4 от Конституцията.

Ето защо разпоредбата на цитирания § 11 нарушава Конституцията, като предвижда избори на членове на Висш съдебен съвет преди изтичането на мандата на законно и още по-точно конституционно избраните членове на заварения Висш съдебен съвет.

Трябва да подчертаем, че няма място за прибягване до някаква аналогия с § 12 от преходните и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за Висшия съдебен съвет /държавен вестник, бр. 106 от XII.1991 г./, респективно за позоваване на прецедент по решение № 3 от 3 април 1992 г. на Конституционния съд във връзка с цитирания § 12. С § 1 от цитирания закон бе отменен чл. 2, ал. 4 от закона за Висшия съдебен съвет /Държавен вестник, бр. 74 от 10. IX.1991 г./, установяващ противоконституционната забрана за избор на действащи адвокати за членове на Висшия съдебен съвет. Съвсем естествено е, както това бе прието и в решението от 3 април 1992 г. изборът на нов Висш съдебен съвет с оглед на съобразяването на състава му с изискванията на чл. 130, ал. 2 от Конституцията след отмяната на противоконституционното ограничение по чл. 2, ал. 4 от Закона за Висшия съдебен съвет /отм/. е било в съгласие с Конституцията. А сега с § 11 от преходните и заключителни разпоредби към Закона за съдебната власт се цели не поставяне на този съвет в съответствие с конституционните изисквания, а пряко нарушение на самата Конституция.

III. Според § 8 от преходните и заключителни разпоредби към Закона за съдебната власт съдиите и прокурорите /а защо не и следователите?/, които не отговарят на изискванията за

заеманата от тях длъжност според новия закон, се освобождават от нея с влизането му в сила.

С тази преходна разпоредба се нарушават грубо чл. 129, ал. 3 от Конституцията и § 5 от нейните преходни и заключителни разпоредби. След навършване на тригодишен стаж на длъжността, която заемат, съдиите, прокурорите и следователите стават несменяеми, като за заварените от Конституцията, респективно от Закона за Висшия съдебен съвет /отм./ тази несменяемост настъпва в тримесечен срок от образуването на Висшия съдебен съвет, ако в този срок не е била установена от него, че за дадени лица не са налице необходимите професионални качества. следователно всичкисъдии, прокурори и следователи които в срока по § 5 от преходните и заключителни разпоредби към Конституцията са станали несменяеми, не могат да бъдат одвободени от длъжност. Това означава да се накърни не само конституционната разпоредба на чл. 129, ал. 3, но и да се подкопаят основите на правовата държава. Защото се създава опасен прецедент, който ще позволи при всяка политическа промяна в страната да се поставят изисквания за заемане на длъжностите съдия, прокурор или следовател с оглед на домогванията на новите управници. А това несъмнено ще премахне независимостта на съдебната власт.

ТОДОР БУРИЛКОВ
Председател на ВАС

